

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญรูปภาพ	ช
สารบัญแผนผัง-แผนที่	ฉ
สารบัญตัวโน้ตดนตรี- บทสวด	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
- ขอบเขตของการวิจัย	2
- ข้อจำกัดของการวิจัย	3
- นิยามตัวแปร	3
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	6
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	8
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	8
- การเก็บรวบรวมข้อมูล	8
- การวิเคราะห์ข้อมูล	8
บทที่ 4 ผลการวิจัย	9
- พิธีกรรมเด็กในสังคมไทย	9
- ชาวจีนไหหลำในสังคมไทย	12
- ชุมชนและศาลเจ้าของชาวจีนไหหลำ	16
- ขั้นตอนพิธีกรรมของเด็กจีนไหหลำในสังคมไทย	18
- บุคคลที่เกี่ยวข้องและการแต่งกาย	28

- บริเวณมณฑลพิธี	30
- เครื่องกระดาดงเด็กและอุปกรณ์ทั่วไป	33
- คนตรี บทสวด และภาษา	35
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
- สรุป - อภิปรายผลการวิจัย	37
- ข้อเสนอแนะ	42
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	
- คำสวดงเด็ก ครึ่งพระบรมศพ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ (จากคำราพีธิพระญวน, 2474)	101
- พิธีงเด็ก งานพระบรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จากกำหนดการพิธีบำเพ็ญกุศล (งเด็ก) โดยมูลนิธิสมาคมจีนต่างๆ หนังสือพิมพ์จีนรายวัน และคณะสงฆ์จีนทั่วประเทศ อุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแก่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี, 2538	111
- คณะงเด็กจีนไหหลำในสังคมนไทย	118
- สมาชิกของสมาคมไหหลำแห่งประเทศไทย (จากอนุสรณ์ครบรอบ 50 ปี สมาคมไหหลำแห่งประเทศไทย, มปป.)	120
- คิวโน้ตคนตรี	122
ประวัติของผู้วิจัย	129

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงฉลองพระองค์เสื้อกระสอบ	44
2	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ขณะทอดพระเนตรเครื่องอุปโภคบริโภคด้วยกระดาษ อุทิศถวายเป็นที่พืชมงคล ในพุทธเกษตร หลังพระราชพิธีทรงเด็ก ถวายพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยมีคุณอุเทน เตชะไพบูลย์ น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายคำอธิษฐาน เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2538 (ภาพและคำบรรยายจากหนังสือ <u>รายงานการวิจัยสนองพระราชประสงค์</u> , 2540 หน้า 252)	45
3	ภาพเขียน “ไผ่ถ้ำ” บรรพชน ซึ่งชาวจีนไหหลำให้ความสำคัญระดับถือ	46
4	ศาลเจ้าเก่าบางรัก “เจิวเองเบี้ยว” ถ่ายเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2542	46
5	ศาลเจ้าซุ่ยโอบเนี้ยวหรือศาลเจ้าแม่ทับทิม เชิงสะพานซังฮี้ฝั่งพระนคร อันเป็นถิ่นฐานหนึ่งของชาวจีนไหหลำในกรุงเทพฯ	47
6	เด้าเซ ในชุดดำ ทำพิธีประพรมน้ำมนต์บริเวณฉลตพิธี เพื่อความเป็นสิริมงคล	47
7	บட்சุมที่ 5 ชื่อ เจียมหลอ (เขนโล่) เทียบคำว่า เข้มโหล่ห้วง ของกงเต็กจีนไหหลำ	48
8	บட்சุมที่ 10 ชื่อจวงฉุ้น	48
9	ลูกหลาน ตั้งแถวหน้าที่ตั้งศพ	49
10	ป้ายโหง่วผั่ง หรือเทพผู้รักษาทิศทั้งห้า	49
11	บุตรชาย ช่วยอัญเชิญป้ายโหง่วผั่ง	50
12	เจ้าหน้าที่ต้องคอยฝากกระดาษอุทิศให้เจ้าหน้าที่เรื่อยๆ ขณะทำพิธีช่วงเช้า เห็นธงผ้าดิบมีตัวอักษรสีดำ เป็นการชักธงเจ้าที่ประกาศเป็นเครื่องหมายไว้	50
13	เสร็จพิธีแล้วจะเชิญธงเจ้าที่ลง เบื้องหน้าเป็นแท่นขมวด	51
14	เด้าเซ สวมจีวรสีรุ้ง เปลี่ยนสถานภาพเป็นพระโพธิสัตว์ เพื่อทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีกรรม	51
15	คัมภีร์สวดมนต์เสียบรูป ร้อยสดางค์รุ สำหรับใช้ในพิธีแก้กรรม “ไถ่ภัยภัย”	52
16	หลิม แซ่ถุ่ย อายุ 42 ปี (พ.ศ. 2542) ผู้ช่วยพิธี กำลังปั้นหัตถ์เจ้าแม่กวนอิม สำหรับใช้ในพิธีแก้กรรม	52
17	เด้าเซ ทำพิธีบริกรรมมนตร์พลางชูหัตถ์เจ้าแม่กวนอิมในพิธีแก้กรรม	53
18	เด้าเซบริกรรมมนตร์พลางขมวดปมเชือก	53

ภาพที่		หน้า
19	เพื่อโยนข้ามไหล่ไปให้ลูกหลาน แก้วปมเชือกเป็นสัญญาณว่า แก้วปมกรรมให้ผู้ตาย	54
20	สลัดกับการบริกรรมคัมภีร์สวดมนตร์	54
21	แล้วส่งให้ลูกหลานแกะเอาธูปออกมาจุดธูปปักกระถาง	55
22	เคลื่อนแถวลูกหลานมาทำพิธีผ่นกันวัน บริเวณหน้าโรงศพ โดยเค่าเซ ต้องหุ้มหมวกกลับบัวด้วยผ้าขาว	55
23	เค่าเซทำพิธีบิภิกขุญาณออกมาร่วมพิธีกรรมด้วยแล้วที่กวัดแกว่งไปมา	56
24	ผ้าที่ทอดยาวจากโรงสงมาเป็นเหมือนสะพานให้วิญญาณได้ออกมาตามผ้านี้	56
25	เตรียมเคาะด้วยค้อนขวานให้แตก	57
26	เค่าเซ ถาม คิ้วกัน ภูตผู้รักษาโรงศพว่าเหตุใดจึงกักกัน วิญญาณไว้ ไม่ให้ออกมาพบลูกหลาน	57
27	จำเป็นที่ลูกหลานต้องเผาะกระดาษเงินกระดาษทอง ดัดสินบนคิ้วกัน มิให้กักกัน วิญญาณไว้	58
28	คิ้วกัน มอบกระบองให้เค่าเซ เป็นเครื่องหมายว่าอนุญาต ให้วิญญาณ ออกมาพบลูกหลานที่ต้องการแสดงความกตัญญู	58
29	เสื้อผ้าผู้ตายสวมทับ โคมวิญญาณ จัดไว้พร้อมรองเท้า ข้างๆ มีสำรับชุดกตัญญู ของลูกชายที่อยู่แดนไกล (ต่างประเทศ) ซึ่งไม่สามารถมาเข้าร่วมพิธีได้	59
30	ช่วงค่ำ เริ่มด้วยพิธีอื่นบ้าง นำวิญญาณออกมาร่วมพิธี	59
31	คั้งคู่ คือ ส่งสารแจ้งข่าวการตายให้ภักเด็กกง เจ้าที่ประจำหมู่บ้านที่เมืองจีน (ชุดแดง) ได้รับทราบ	60
32	ภักเด็กกง ผู้ชราภาพ ขอให้เทวดาหนุ่มชื่อ คำไถ่บูตี ออกมาช่วย	60
33	ภูตอันตรายจลาจลสินบนจากภักเด็กกง	61
34	เหย่มโหล่หวัง (ท้าวเวสสุวรรณ - คนนั่งเก้าอี้) บัญชาให้อีเต (หมอ) แม่ตรวจ อาการวิญญาณ (ในผ้าคลุมดำ)	61
35	อีเตทำที่ดัมยา เพื่อใช้น้ำนวดอาการเจ็บป่วยของวิญญาณ	62
36	ตลอดจนปฏิบัติดูแลวิญญาณด้วยอาการอ่อนโยน	62
37	โก๊ยะเซ (ลูกน้องอีกคนหนึ่งของเหย่มโหล่หวัง) นำวิญญาณฝ่าขุมนรกทั้งสิบด่าน	63
38	จากนั้นนำวิญญาณขึ้นไปบนหอสุง (บั้งยางไห้) เพื่อมองลูกหลาน เป็นครั้งสุดท้าย	63

ภาพที่		หน้า
39	เสร็จสิ้นการแสดงงิ้ว ค่าเซจะทำพิธีอาบน้ำชำระวิญญาณให้สะอาด (สังเกต ชุ่มอาบน้ำที่ทำอย่างง่ายๆ)	64
40	หวิผมให้วิญญาณ ด้วยที่ทำอ่อนโยน	64
41	กรณีที่เจ้าภาพต้องการทำพิธีให้มากกว่า 1 วิญญาณ ชุ่มอาบน้ำจะขดให้กว้างขึ้น สังเกตป้ายชื่อวิญญาณขาว-ดำ หมายถึง เพิ่งเสียชีวิตและมีกระดางรูป แต่วิญญาณที่ เสียชีวิตนานแล้ว ป้ายจะเป็นสีเหลืองขอบแดงและไม่มีกระดางรูป	65
42	ค่าเซ ทำหน้าที่เชิญโคมวิญญาณ บริกรรมมนตร์พลาถนำขบวน ลูกหลานข้ามสะพาน	65
43	เสร็จพิธีข้ามสะพาน เป็นพิธีฟัวกกก ค่าเซ กำลังใช้หัตถ์ใบ (มีลมหอม) สะกด วิญญาณจรจัด	66
44	แล้วชำระวิญญาณให้สะอาดด้วยไฟ	66
45	กรณีผู้ตายเป็นมารดา จะมีพิธีหิ้วว่ว่วยเหลี่ยนสี่ (ชำระสระโลหิตมารดา) เป็นการแก้กรรมให้	67
46	ทำพิธีอ่านโองการ ชื่อ แซ่ผู้ตาย รายละเอียด ของการเสียชีวิต บ้านเกิด และ รายชื่อลูกหลาน	67
47	แล้วเชิญแขกเข้าทำพิธีถ่านับศพ	68
48	ลูกหลานช่วยกันขนเครื่องกระดาษออกมากวางแจ้ง เตรียมทำพิธีเผาอุทิศให้ วิญญาณ	68
49	ค่าเซ (ในชุดแต่งกายปกติ) กล่าวคำอุทิศให้บุตรชายคนโตว่าตาม	69
50	ลูกหลานวางรูป รอบกองเครื่องกระดาษเป็นการประกาศห้ามวิญญาณจรจัด ถือครองเครื่องกระดาษที่จะเผาอุทิศให้ผู้ตาย	69
51	ค่าเซ ในเครื่องแต่งกายชุดดำ สวมหมวกกลีบบัวสีแดง	70
52	ค่าเซ ในชุดจีวรสีรุ่งขณะเดินนำแถวลูกหลานทำพิธีข้ามสะพาน	70
53	ชุดของผู้ประกอบพิธีงเด็กกลุ่มจีนแคะ เท่าที่พบ มักเป็นสีเทาหรือ สีฟ้าและ สวมจีวรลายอิฐ เมื่อต้องสวมบทบาทเป็นพระพุทธรเจ้า	71
54	ผู้ประกอบพิธีงเด็ก อาจเป็นพระภิกษุ ในภาพเป็นพระภิกษุอาณานิมนิกาย (ญวน)	71
55	ก้งเอ่งกุน แซ่ค่าน เป็นเจ้าของคณะงเด็กจีนไหหลำคณะเดียวในไทยขณะนี้ ที่ รับทำพิธีได้ ในภาพขณะประกอบพิธีถึงกระเจาดที่ศาลเจียวเอ็งเปี้ยว บางรัก	72

ภาพที่		หน้า
56	เจบ่วย คอยชี้แจงอธิบายพิธีกรรมให้ลูกหลานเข้าใจขณะที่ทำหน้าที่ตีฉาบด้วย	72
57	ชุดคัมภีร์หรือชุดกระสอบของลูกชาย สวมทับชุดขาวหรือชุดผ้าดิบ มีถุงสี่ๆ ห้อยที่เอวไว้เก็บสวดคำหรือเหรียญเพื่อหย่อนกาละมังน้ำดอนเดินข้ามสะพาน	73
58	หลานปู่ (ชาย) คนแรก ซึ่งเปรียบเหมือนลูกคนเล็กแต่งชุดแบบลูกชาย แต่มีแฉับจุดแดงที่หมวก	73
59	ลูกสาวที่ยังไม่แต่งงานออกเรือน ใส่กระโปรงเหมือนชุดของลูกสะใภ้ เพราะถือว่าเป็นลูกสาวในครอบครัวสามี	74
60	ลูกสาวที่แต่งงานออกเรือนแล้วไม่ใส่กระโปรง ถือว่าเป็นลูกสาวของบ้านอื่นไป	74
61	ลูกเขย แต่งชุดขาว แฉับจุดที่ผ้าโพกขาว	75
62	หลานใน (หลานปู่) หลานอื่นๆ แต่งชุดขาวล้วน โพกผ้าสามเหลี่ยม	75
63	หลานนอก (หลานตา) แฉับจุดแดงที่ผ้าโพกขาว	76
64	หลานห่างๆ อนุโลมให้แต่งชุดขาวคำธรรมดาในขณะที่ร่วมพิธีข้ามสะพาน	76
65	กระบองหรือเลียงโฮ สำหรับให้ลูกชาย ถือกำบัง วันเดินทางไปส่งศพ ถ้าเลียงโฮสั้น ก็ยังแสดงอาการงอแงของหลังก็ยังเป็นเครื่องสะท้อนว่าลูกหลานต้องอดทนในการเดินทาง	77
66	ภาพถ่ายเก่า ดูเทียบกับภาพปัจจุบัน เป็นภาพลูกชายในชุดกระสอบ สังเกตว่าใส่รองเท้านาน เลียงโฮยาวมาก (ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)	78
67	แท่นพิธีใหญ่ ซึ่งค่าเซิมักจะใช้ประกอบพิธีสวดคงเด็ก มีภาพพระโพธิสัตว์เป็นประธาน	79
68	แท่นยมทูต ซึ่งตั้งอยู่ที่ศาลาศาสนา	79
69	บริเวณแท่นพิธีเช่น โห้วหน้าโลงศพ	80
70	กระดานคำแจ้งรายละเอียดการบำเพ็ญกุศล วัดหินกรนิมิตร จังหวัดนนทบุรี	80
71	วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ (ศาลาสุพรรณานนท์)	81
72	วัดยาง ซอยอ่อนนุช กรุงเทพฯ สังเกตป้ายภาษาจีนบนกระดานเหลืองต่างจาก 2 รายแรก	81
73	กระดานเงินกระดานทอง ซึ่งจะเผาเกือบตลอดเวลาระหว่างทำพิธี	82
74	ภาพถ่ายเก่า แสดงเครื่องกระดานงเด็กตามยุคสมัย เช่น รถยนต์ เรือ ตู้เสื้อผ้า โต๊ะเครื่องแป้ง เป็นต้น	82

ภาพที่	หน้า	
75	ของใช้กระดาษทุกชิ้นจะติดกระดาษสีเหลืองบอกชื่อผู้รับ-ผู้ส่ง อย่างชัดเจน	83
76	คฤหาสน์แบบโบราณ	84
77	สุขภัณฑ์ล้างหน้าแบบโบราณ	84
78	โต๊ะทำงาน-เครื่องใช้ไฟฟ้า เบื้องหลังเป็นคฤหาสน์สามชั้นสมัยใหม่	85
79	ป้ายวิญญาณผู้ตาย หรือเก๊ซัน	85
80	ป้ายวิญญาณสีเหลืองผูกติดกับกิ่งไผ่สด ป้ายสีเหลือง หมายถึงตายนานแล้ว ป้ายสีขาว หมายถึงเพิ่งตาย	86
81	โองการ แจ่งรายละเอียดของผู้ตาย	87
82	คนเป่าตึกหรือปี่ ต้องคามไปเป่าข้างๆ เจ้าเซ ตลอดเวลาของการทำพิธีช่วงเช้า	88
83	โถเนื้อวัว ทำหน้าที่คอยเคาะฆ้องเล็กใกล้ๆ เจ้าเซขณะทำพิธีพวงกลก	89
84	เจ้าเซต้นกระดิ่งกำกับเสียงคนตรี	89
85	คณะคนตรี มองเลขไปเบื้องหลัง	90
86	คนคิดหีบหมัก-คล้ายพิน ต้องตีหม้อ (โถ) ไปควย	90
87	โก้ว-กลอง และกลองไม้ กำกับจังหวะ	91
88	บทสวดอักษรจีนซึ่งจะวางไว้บนแท่นพิธีใหญ่เสมอ	91

สารบัญแผนที่ - แผนที่

แผนที่ - แผนที่ ที่		หน้า
1	เกาะไหหลำหรือมณฑลไหหลำ (Hainan)	92
2	แผนที่สหราชอาณาจักรที่สืบสายจากเจ้าจอมมารดาเปี่ยม	10
3	แผนที่บริเวณมณฑลพิธี พิธีงตั้งเด็กจีนไหหลำ	32
4	แผนที่บริเวณมณฑลพิธี พิธีสงฆ์ของชาวจีนฮกจิว	93

สารบัญตัวโน้ตดนตรี - ทำนองสวด

ตัวโน้ตที่		หน้า
1	พิธีโก้ยเกียด	94
2	จังหวะกลองในพิธีอื่นบ้าง	95
3	ทำนองคอนอี่เตดัมยา	95
4	ทำนองในพิธีผ่านดับเตียน	96
5	ทำนองพิธีนำวิญญาณข้ามสะพาน	96

